

CORONAVİRÜS (COVID-19) İÇİN KİŞİSEL KORUYUCU EKİPMAN KULLANIMI

COVID-19 virüsünün neden olduğu Coronavirus hastalığı ilk olarak Aralık 2019'da Çin'in Wuhan şehrinde tespit edildi. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) 30 Ocak 2020'de mevcut salgının uluslararası (pandemi) bir halk sağlığı sorunu olduğunu duyurmuştur.

Mevcut kanıtlara dayanarak, COVID-19 virüsü insanlar arasında hava yoluyla bulaşma yoluyla değil, yakın temas ve damlacık yoluyla bulaştığı bilinmektedir. Enfeksiyon riski altındaki kişiler COVID-19 hastasıyla yakın temasta bulunan veya COVID-19 hastalarına bakım veren kişilerdir. Bu bilgiler kapsamında COVID-19 hastalarının bakım ile sorumlu olan sağlık profesyonelleri bu risk grubunun önemli bir paydasını oluşturmaktadır. Sağlık profesyonellerinde bu riski en aza indirmede en önemli yöntemlerden biri kişisel koruyucu ekipman kullanımınıdır.

Dünya Sağlık Örgütü'nün (2020), COVID-19 için kişisel koruyucu ekipman kullanımına ilişkin önerilerine Tablo 1'de yer verilmiştir.

Tablo 1. Ortam, personel ve aktivite türüne göre COVID-19 hastalığı bağlamında kullanılacak kişisel koruyucu ekipman önerileri (DSÖ, 2020)

ORTAM	HEDEF KİŞİ/PERSONEL	AKTİVİTE ^a	KULLANILACAK KİŞİSEL KORUYUCU EKİPMAN
YATAN HASTA SERVİSLERİ SAĞLIK BAKIM ÜNİTELERİ			
Hasta odası	<i>Sağlık Çalışanları</i>	COVID-19 hastasına doğrudan bakım verme	<ul style="list-style-type: none">• Tıbbi maske• Cerrahi Önlük (Tulum)• Eldiven• Gözlerin korunması (gözlük veya yüz siperi)
		COVID-19 hastasına uygulanacak solunum ile ilişkili prosedürler	<ul style="list-style-type: none">• N95 veya FFP2 standardı veya eşdeğeri.• Cerrahi Önlük (Tulum)• Önlük• Eldiven• Gözlerin korunması (gözlük veya yüz siperi)
	<i>Temizlik Personeli</i>	COVID-19 hastasının odasına girme	<ul style="list-style-type: none">• Tıbbi maske• Cerrahi Önlük (Tulum)• İş eldivenleri• Gözlerin korunması (organik maddelerden veya kimyasallardan sıçrama riski varsa).• Botlar veya kapalı iş ayakkabıları
	<i>Ziyaretçiler^b</i>	COVID-19 hastasının odasına girme	<ul style="list-style-type: none">• Tıbbi maske• Cerrahi önlük (Tulum)• Eldiven

Diğer hasta geçiş alanları (ör:koğuşlar, koridorlar).	<i>Sağlık çalışanları da dahil olmak üzere tüm personel.</i>	COVID-19 hastaları ile temas gerektirmeyen herhangi bir aktivite.	<ul style="list-style-type: none"> • Kişisel koruyucu ekipman kullanımı gerekli değildir.
Triyaj	<i>Sağlık Çalışanları</i>	Doğrudan temas içermeyen ön tarama ^c	<ul style="list-style-type: none"> • En az 1 m uzak mesafede durun • Kişisel koruyucu ekipman kullanımı gerekli değildir.
	<i>Solunum belirtileri olan hastalar</i>	Herhangi bir aktivite	<ul style="list-style-type: none"> • En az 1 m uzak mesafede durun • Eğer hasta tolere edilirse tıbbi maske sağlayın.
	<i>Solunum belirtileri olmayan hastalar</i>	Herhangi bir aktivite	<ul style="list-style-type: none"> • Kişisel koruyucu ekipman kullanımı gerekli değildir.
Laboratuvar	<i>Laboratuvar teknisyeni</i>	Solunum örneği ile ilişki işlemler	<ul style="list-style-type: none"> • Tıbbi maske • Cerrahi Önlük (Tulum) • Eldiven • Gözlerin korunması (sıçrama riski varsa)
İdari alanlar	<i>Sağlık çalışanları da dahil olmak üzere tüm personel.</i>	COVID-19 hastalarıyla temas içermeyen idari görevler.	<ul style="list-style-type: none"> • Kişisel koruyucu ekipman kullanımı gerekli değildir.
POLİKLİNİKLER			
Muayene/Konsültasyon odaları	<i>Sağlık çalışanları</i>	Solunum semptomları olan hastanın fizik muayenesi	<ul style="list-style-type: none"> • Tıbbi maske • Cerrahi Önlük (Tulum) • Eldiven • Göz koruması
	<i>Sağlık çalışanları</i>	Solunum semptomları olmayan hastanın fizik muayenesi	<ul style="list-style-type: none"> • Standart önlem ve risk değerlendirmesine göre Kişisel koruyucu ekipman kullanımı
	<i>Solunum belirtileri olan hastalar</i>	Herhangi bir aktivite	<ul style="list-style-type: none"> • En az 1 m uzak mesafede durun • Eğer hasta tolere edilirse tıbbi maske sağlayın.
	<i>Solunum belirtileri olmayan hastalar</i>	Herhangi bir aktivite	<ul style="list-style-type: none"> • Kişisel koruyucu ekipman kullanımı gerekli değildir.
	<i>Temizlik Personeli</i>	Solunum semptomları olan hastalarla konsültasyon sonrası ve arasında	<ul style="list-style-type: none"> • Tıbbi maske • Cerrahi Önlük (Tulum) • İş eldivenleri • Gözlerin korunması (organik maddelerden veya kimyasallardan sıçrama riski varsa). • Botlar veya kapalı iş ayakkabıları

Bekleme odası	<i>Solunum belirtileri olan hastalar</i>	Herhangi bir aktivite	<ul style="list-style-type: none"> Tolere edilirse tıbbi maske sağlayın. Hastayı hemen bir izolasyon odasına veya diğerlerinden ayrı bir yere taşıyın; bu mümkün değilse, diğer hastalardan en az 1 m uzamsal mesafe sağlayın.
	<i>Solunum belirtileri olmayan hastalar</i>	Herhangi bir aktivite	<ul style="list-style-type: none"> Kişisel koruyucu ekipman kullanımı gerekli değildir.
İdari alanlar	<i>Sağlık çalışanları da dahil olmak üzere tüm personel.</i>	İdari görevler	<ul style="list-style-type: none"> Kişisel koruyucu ekipman kullanımı gerekli değildir.
Trijaj	<i>Sağlık Çalışanları</i>	Doğrudan temas içermeyen ön tarama ^c	<ul style="list-style-type: none"> En az 1 m uzak mesafede durun Kişisel koruyucu ekipman kullanımı gerekli değildir.
	<i>Solunum belirtileri olan hastalar</i>	Herhangi bir aktivite	<ul style="list-style-type: none"> En az 1 m uzak mesafede durun Eğer hasta tolere edilirse tıbbi maske sağlayın.
	<i>Solunum belirtileri olmayan hastalar</i>	Herhangi bir aktivite	<ul style="list-style-type: none"> Kişisel koruyucu ekipman kullanımı gerekli değildir.
TOPLULUKLAR			
Ev	<i>Solunum belirtileri olan hastalar</i>	Herhangi bir aktivite	<ul style="list-style-type: none"> Tolere edilebiliyorsa uyurken hariç, tıbbi maske sağlayın. En az 1 m uzaklık mesafede durun
	<i>Bakım verenler</i>	Hastanın odasına girme, (doğrudan bakım vermek veya yardım etmek amacıyla olmamalı)	<ul style="list-style-type: none"> Medikal maske
	<i>Bakım verenler</i>	Doğrudan bakım sağlamak veya evde bakım gören COVID-19 hastasından dışkı, idrar veya atıklarını boşaltma	<ul style="list-style-type: none"> Eldiven Tıbbi maske Önlük (sıçrama riski varsa)
Ortak alanlar (ör. Okullar, alışveriş merkezleri, tren istasyon)	<i>Solunum belirtileri olmayan bireyler</i>	Herhangi bir aktivite	<ul style="list-style-type: none"> Kişisel koruyucu ekipman kullanımı gerekli değildir.

GİRİŞ NOKTALARI

İdari alanlar	Tüm personel	Herhangi bir aktivite	• Kişisel koruyucu ekipman kullanımı gerekli değildir.
Görüntüleme/Tarama alanları	Personel	Doğrudan temas içermeyen ilk tarama (sıcaklık ölçümü).	• En az 1 m uzak mesafede durun • Kişisel koruyucu ekipman kullanımı gerekli değildir.
	Personel	İkinci tarama (yani, COVID-19 hastalığı ve seyahat öyküsünü düşündüren klinik semptomlar için ateşi olan yolcularla görüşme).	• Medikal maske • Eldiven
	Temizlik personeli	Ateşli yolcuların tarandığı alanı temizleme.	• Tıbbi maske • Cerrahi Önlük (Tulum) • İş eldivenleri • Gözlerin korunması (organik maddelerden veya kimyasallardan sıçrama riski varsa). • Botlar veya kapalı iş ayakkabıları
Geçici izolasyon alanı	Personel	İzolasyon alanına girme, ancak yardım sağlanmayan durumlar	• Sosyal mesafeyi en az 1 m koruyun. • Tıbbi maske • Eldiven
	Personel, sağlık çalışanı	Yolcunun bir sağlık tesisine nakledilmesine yardımcı olmak	• Tıbbi maske • Cerrahi Önlük (Tulum) • Eldiven • Göz korunması
	Temizlik personeli	İzolasyon alanının temizliği	• Tıbbi maske • Cerrahi Önlük (Tulum) • İş eldivenleri • Gözlerin korunması (organik maddelerden veya kimyasallardan sıçrama riski varsa). • Botlar veya kapalı iş ayakkabıları

Ambulans veya transfer aracı	Sağlık çalışanı	Şüpheli COVID-19 hastalarını sağlık kuruluşuna nakletmek.	<ul style="list-style-type: none">• Tıbbi maske• Cerrahi Önlük (Tulum)• Eldiven• Göz koruması
	Şoför	Sadece COVID-19 hastalığı şüphesi olan hastanın sevki ile ilgilenir, sürücü bölmesi COVID-19 hastasından ayrıdır.	<ul style="list-style-type: none">• En az 1 m uzak mesafede durun• Kişisel koruyucu ekipman kullanımı gerekli değildir.
		COVID-19 hastalığı şüphesi olan hastanın araca nakli ve transferi konularında yardımcı olma	<ul style="list-style-type: none">• Tıbbi maske• Cerrahi Önlük (Tulum)• Eldiven• Göz koruması
		COVID-19 hastalığı şüphesi olan hasta ile doğrudan temas yoktur, ancak sürücü ve hasta bölmeleri arasında ayırım olmayan durumlar	<ul style="list-style-type: none">• Tıbbi maske
	COVID-19 şüphesi olan hasta	Sağlık merkezine sevk	<ul style="list-style-type: none">• Tolere edilirse tıbbi maske
	Temizlik personeli	COVID-19 hastalığı şüphesi olan hastaların sağlık kuruluşuna sevkinden sonra ve transfer işlemi sırasında temizlik	<ul style="list-style-type: none">• Tıbbi maske• Cerrahi Önlük (Tulum)• İş eldivenleri• Gözlerin korunması (organik maddelerden veya kimyasallardan sıçrama riski varsa).• Botlar veya kapalı iş ayakkabıları

HALK SAĞLIĞI İNCELEMELERİNE YARDIMCI OLAN HIZLI MÜDAHALE EKİPLERİ İÇİN ÖZEL HUSUSLAR^d**TOPLULUKLAR**

Herhangi bir yer	Hızlı müdahale ekibi araştırmacıları	Şüpheli veya doğrulanmış COVID-19 hastaları veya onların temasta buldukları kişiler ile görüşme	<ul style="list-style-type: none">• Uzaktan yapılıyorsa kişisel koruyucu ekipman kullanılmasına gerek yok (telefon, konferans)• Uzaktan görüşme tercih edilen yöntemdir.
		Doğrudan temas olmadan şüpheli veya doğrulanmış COVID-19 hastalarının yüz yüze görüşme	<ul style="list-style-type: none">• En az 1 m uzak mesafede durun• Medikal maske• Görüşme evin dışında veya dışarıda yapılmalı ve COVID-19 hastaları veya şüphelileri tolere edilirse tıbbi maske takmalıdır.
		Asemptomatik COVID-19 hastalarına teması olan kişiler ile yüz yüze görüşme.	<ul style="list-style-type: none">• En az 1 m uzak mesafede durun• Kişisel koruyucu ekipman kullanımı gerekli değildir• Görüşme evin dışında veya dışarıda yapılmalıdır. Ev ortamına girmek gerekiyorsa, bireyin ateşi olmadığını doğrulamak için termal görüntüleme kamerası kullanın, en az 1 m uzaklık mesafesi bırakın ve ev ortamında herhangi bir şeye dokunmayın.

^a: Uygun kişisel koruyucu ekipman kullanımına ek olarak, her zaman sık sık el hijyeni ve solunum hijyeni yapılmalıdır. Kişisel koruyucu ekipmanlar kullanımdan sonra uygun bir atık kabında atılmalı ve kişisel koruyucu ekipmanı takmadan önce ve çıkarttıktan sonra el hijyeni yapılmalıdır.

^b: Ziyaretçi sayısı kısıtlanmalıdır. Ziyaretçilerin bir COVID-19 hasta odasına girmeleri gerekiyorsa, kişisel koruyucu ekipman takıp çıkarmaları ve kişisel koruyucu ekipmanı takmadan önce ve sonra el hijyeni gerçekleştirmeleri hakkında açık talimatlar verilmelidir; bunun bir sağlık çalışanı tarafından denetlenmesi gerekmektedir.

^c: Bu kategori, en az 1 m uzaklık mesafesini korurken temassız termometreler, termal görüntüleme kameraları ve sınırlı gözlem ve sorgulama kullanımını içermektedir.

^d: Tüm hızlı müdahale ekibi üyeleri el hijyeni ve kendi kendine kontaminasyonu önlemek için kişisel koruyucu ekipmanı nasıl takıp çıkaracakları konusunda eğitilmelidir.

***Kaynak; World Health Organization (27 February 2020), Rational use of personal protective equipment for coronavirus disease (COVID-19): interim guidance, <https://apps.who.int/iris/handle/10665/331498>.